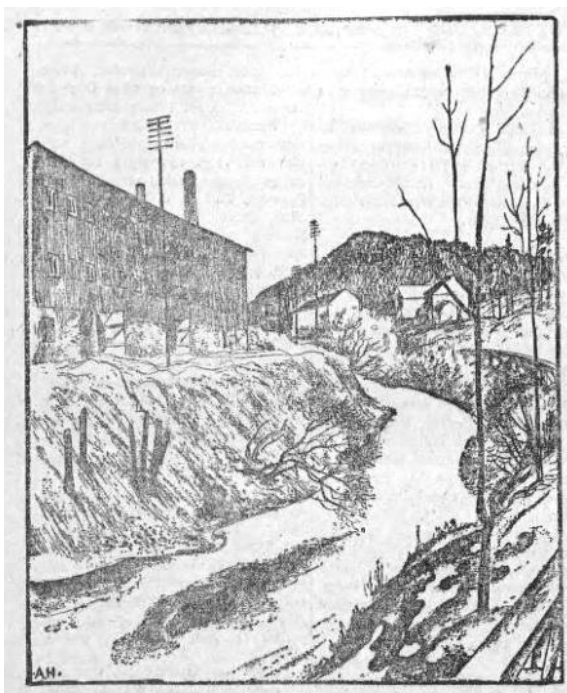

Bryn og omegn slik avisen Sosialdemokraten så det i 1922

Roger Pihl (avskrift, retusj)

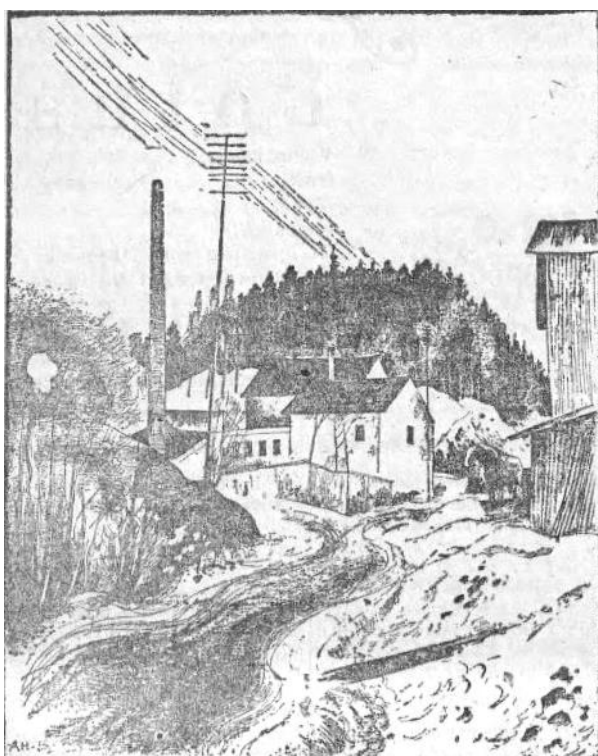

Loelven

Omkring stasjonene Bryn og Grorud – særlig knyttet til de derværende industrielle anlegg og virksomheter – er befolkningen i de senere år stadig steget. I og med anlegget av hovedjernbanen vokste der op den ene industrielle bedrift efter den anden, og de skaffet sysselsettelse for mange mennesker, som efterhvert maatte bygge sig sine hjem i nærheten av arbeidsplassen. I de senere år er det ogsaa en mængde Kristianiafolk som er flyttet ut her og har bygget sig sine hjem. Byen har ikke kunnet skaffe dem ordentlig hus – takket være de borgelige partiet, som ikke har villet følge arbeiderpartiets boligpolitikk – at bygge mest

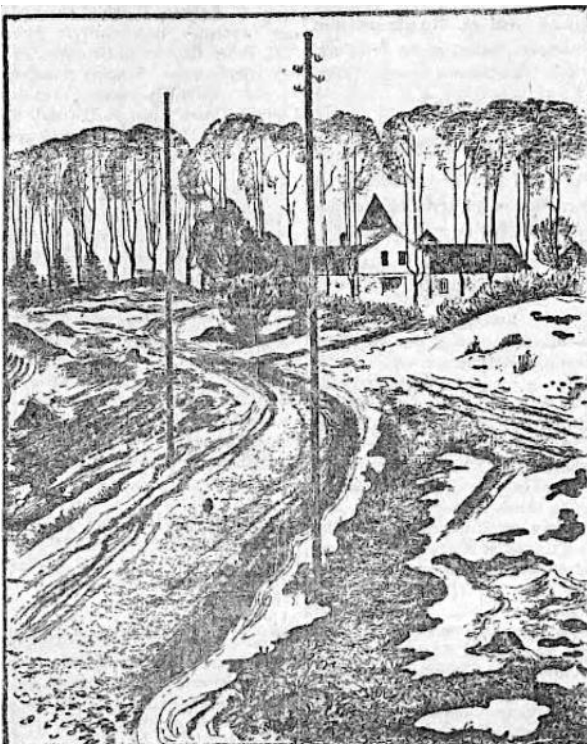
mulig. Sit arbeide, sin fortjeneste har disse mennesker i byen.

Hovedtyngden av bebyggelsen paa Bryn ligger omkring jernbanestationen. Her findes ogsaa den ældste bebyggelse, som rimelig kan være. I de senere år er der bygget adskillig længre utover – omkring Østenjø, i Magnerudskogen, Høienhall havebebyggelse, ved Rognerud m. fl. Steder. For flere år siden indkjøpte Akers kommune det vakre og historiske sted Nordre Skøyen. I middelalderen laa dette sted dels til Oslo bispestol, dels til Oslo kommune. I 1860 eiedes og beboddes garden av justisraad And.

Høienhall fabrikker

Bøyesen og efter hans død av sønnen overhofretsassessor Anton Bøyesen Schøyendal, som saa solgte det. Garden som er høit beliggende, omtales av Leopold van Buch i hans «Reise durch Norwegen und Lappland» 1810, som «kronen» blant alle landsteder omkring Kristiania. «Her ligger utbredt for ens blik hele den herlige natur,» heter det, «fjorden, byen og

Skøien hovedgaard

fjeldene blir helt nye igjen, som om man aldrig før hadde set dem.» Paa gaarden var der også i 1840 et par gravhaug. Hovedbygningen er under restaurering. Den skal søkes bibeholdt i sin oprindelige form. En del av eiendommen er utlagt til folkepark og kommunen har bevilget 30 000 kroner hertil.

Den største del er imidlertid optat av boligbebyggelse. Akers kommune har opført en række hus foruten Akers byggeselskap. Hvad der straks tiltrak vor tegners opmerksomhet var hovedgaarden med sine vakre omgivelser

og det nyttet ikke at faa ham over bakkekammen for at se den mer moderne tid i kommunens boligbygging. Anton Hansen¹ har større sans for det maleriske.

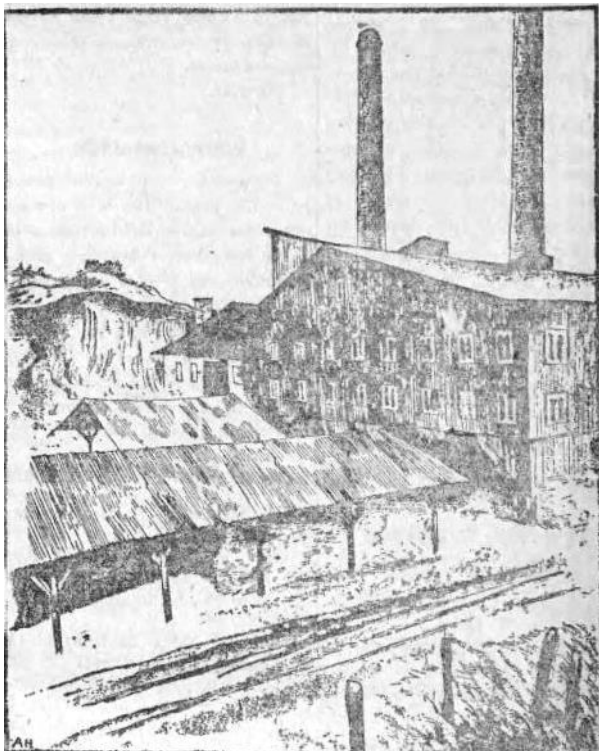
Fra det historiske sted gik turen ned til Høienhal, hvor vi har de to bedrifter Høienhall fabriker og Høienhal teglverk. Det sidste sted staar bedriften, som den forøvrig gjør ogsaa paa andre teglverk ved Bryn. Men Høiehalls fabriker er i gang. Denne bedrift har flere gange været utsat for brandtilfælder. De produkter som her frembringes er jo ogsaa meget ildfarlige. Det skal ikke stort til før ulykken er der. Like i nærheten har vi et mindre smieverksted. Og rundt omkring ligger hus ved hus.

I denne forbindelse kan det ha sin interesse at meddele de aller nyeste tal fra byggevirk-somheten ved Bryn. I juli-december 1921 var der anmeldt til opførelse 41 hus med 60 leiligheter paa tilsammen 190 rum, 60 kjøkkenet og 8 bad. I samme tidsrum er der tat i bruk 18 hus

Fyrstikfabriken

med 32 leiligheter paa til sammen 95 rum, 13 kjøkkener og 1 bad. Mens befolkningen pr 1. december var 2478, er den nu mindst 5000.

Kristiania teglverket

Og hvilke industrielle bedrifter og virksomheter har vi saa ved Bryn? Det er ikke faa. Vi kan nævne Bryn og Haldens tændstikfabrik, Høienhal teglverk og Høienhal fabrikker, Bryn teglverk, Nygaard teglverk, Den kemiske fabrik «Norden», Bryn jernstøperi, Høienhal jernstøperi, Timms dampreperbane, Jernogmetaldukfabrikken og Kr.a folkerestauranter. Som man ser er der en ganske stor industriel virksomhet ved Bryn, og det er et stort antal arbeidere som her har sin beskæftigelse, naar alt er i gang. Nu er der imidlertid adskillig indskrænkning og teglverkene staar helt stille.

Bryn er i løpet av forholdsvis kort tid forvandlet fra at være et utpreget arbeider- og industristrøk til at bli en egne hjem-koloni. Det er

ikke mer end 10 aar siden at det var et arbeider- og industristrøk. Over halvparten av stedets befolkning bor nu i egne hjem. Det er kommunen som har hjulpet til her, væsentlig ved at utparcellere Nordre Skøien. Dessute har selvfølgelig en del spekulanter været om sig og har utparcellert en række tomter.

Bryn jernbanestation som den nu er blev bygget for 10 aar siden, men er allerede forældet. Det er en stor lokaltrafik, og paa særlige utflugsdage er stationen sprængt. Nedenfor stationen har vi Pettersens store væveri. Her fabrikeres finere lintøier, damask m. v. I gamle dage hadde Bryn ogsaa et ølbryggeri, men det var ike særlig kjendt. Det het først Borchs ølbryggeri, senere Akers bryggeri. Stedets navn skriver seg fra Bryn gaard, som nu jernbanestationen ligger paa.

Om det historiske sted Skøien gaard fortælles mange historier. Her samledes byens overklasse til fest. Indbydelsen foretoges paa den maate, at et flag blev heist ut fra vinduet i anden etage. Det kunde sees fra den gamle Palæ-bygningen ved Østbanestationen, og herfra varslet man saa alle kjendte. Den ene vogn efter den anden rullet saa op den vakre allé. Gaarden antages opført omkring aar 1800 av grosserer Pløen, som Pløens gate er opkaldt efter. I 1908 kjøpte Akers kommune eiendommen for 130.000 kroner. Det var efter forslag av generaldirektør Wessel som da sat i Akers herredsstyre. Han regnet sig som socialist og arbeidet den periode sammen med socialdemokratiet. Han optraadte ogsaa som socialistisk taler. Senere er han kommet paa andre tanker.

Paa Skøien ligger den skandaløse barakke som høire lot oføre til midlertidig bolig for husvilde. Den kaldes for «Munks minde» efter bygningschefen, men kalles ogsaa «Iversens

minde», efter ordføreren, som trumfet denne sak igjennem.

Av nyere arbeider som er i gang ved Bryn har vi Østensjøbanen. Like ved jernbanestationen har 60 arbeidere i vinter beskjeftiget med at sprænge ut fjeld i de vanskeligste strøk. Fra Bryn station fører banen op til Tveten stoppested og videre til Østensjø.

I utkanten av Bryn har vi en række egne hjem bebyggelser. De største er ved Opsahl og Hellerud. Trods den store befolkning paa stedet mangler det imidlertid meget paa at de forskjellige institutioner har fulgt utvikling.

Saaledes kan nævnes postvæsenet. Det er aapent bare et par timer paa dagen, og posthuset er indlosjeret i et lite rum i en privatgaard.

En av Bryns seværdigheter er Loelven, som har sit utspring paa græmsen av Nitedalen, gjennomstrømmer Alunsjøen og som et langt stykke løper forbi Bryn jernbanestation. Dens viktigste tilløp er Østensjøelven, som kommer fra Østensjø og faller i Loelven ved Bryn. I Loelven fiskedes der i forrige aarhundre perler. Nu er den alene et badested for små og store.

Sluttnote:

Anton Christian Vilhelm Hansen ble født 26. juni 1891 i Vedskølle ved Køge på Sjælland. Han var en dansk karikaturtegner, anitmilitarist, sosialistisk kunstner og avholdsmann. Han ble utdannet som maler i København og ansatt som teatermaler. Han tegnet politiske og sosiale satiriske tegninger til Arbeiderbladet i Kristiania fra 1908 og oppholdt seg i Norge i årene 1919-1924. Anton Hansen er omtalt som mellomkrigstidens sorte satiriker og en av sin samtidts viktige arbeidertegnere. Selv om uttrykket var satirisk, viste han imidlertid alltid omtanke for de svakeste og var svært opptatt av arbeidsfolks og fattigfolks livsgrunnlag og levekår også i utøvelsen av sin kunst.

